

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:
Χ. Α. Παπαδημητρίου

ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ και αντιμετώπιση των κινδύνων που αναλαμβάνουν οι τράπεζες με το δανεισμό πελατών τους και τις τοποθετήσεις των κεφαλαίων τους, αποτελεί αναμφίβολα ένα από τα σπουδαιότερα σημεία εξασφάλισης της κεφαλαιακής υγείας και της άριστης εσωτερικής οργάνωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων.

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ για την κεφαλαιακή επάρκεια, γνωστοί, λόγω της πόλης όπου βρίσκεται η έδρα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών, ως κανόνες της Βασιλείας, έτσι όπως ισχύουν από το 1988, πρόκειται να αλλάξουν στα προσεχή έτη. Λογικό, αφού η τραπεζική εργασία, οι λειτουργίες των αγορών, η επιχειρηματική πρακτική και η εποπτική πρακτική, έχουν υποστεί σημαντικές μεταβολές στα χρόνια που πέρασαν. Ο διάλογος μεταξύ των εποπτικών αρχών και των εποπτευομένων οργανισμών οδήγησε στην κατάθεση προς συζήτηση ενός νέου πλαισίου αρχών εποπτείας, που έγινε γνωστό ως “Βασιλεία-2”.

ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ του προτεινόμενου νέου κανονισμού αφορά ορισμένες αλλαγές σε δύο θέματα. Στη μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τις διεθνείς τράπεζες προκειμένου να καλύπτουν την έκθεσή τους σε πιστωτικούς κινδύνους και στον κίνδυνο χώρας. Ο δεύτερος τομέας προτάσεων αφορά τον καθορισμό των στοιχείων των ιδίων κεφαλαίων που μπορούν να χρησιμοποιούν οι τράπεζες προκειμένου να καλύπτουν τις απαιτήσεις έναντι κινδύνων.

ΤΟ “ΔΕΛΤΙΟ” φέρνει το θέμα των Κανόνων στο στρογγυλό τραπέζι συζητήσεων με τη συμμετοχή εκλεκτών συνομιλητών, προκειμένου να αξιολογηθούν στη γενική τους εφαρμογή οι νέες προτάσεις αλλά και να ανοίξει ο διάλογος για τις επιπτώσεις που θα έχει η εφαρμογή τους στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ της συζήτησης είναι εξαιρετικά ενδιαφέροντα. Το νέο πλαίσιο, όπως προέκυψε από τις τοποθετήσεις στο στρογγυλό τραπέζι, επειδή ακριβώς καταργεί την ομοιομορφία απαιτήσεων οδηγεί τα τραπεζικά ιδρύματα στην ενίσχυση των εσωτερικών συστημάτων ελέγχου. Με τον τρόπο αυτόν κινητοποιεί στην κατεύθυνση μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας και, τελικώς, μεγαλύτερης ανταγωνιστικότητας. Οι

τράπεζες οφείλουν, με τους νέους κανόνες, να ισορροπούν και τις τοποθετήσεις που πραγματοποιούν επομένως και τον ανάλογο κίνδυνο, με τις αποδόσεις που απαιτεί η αγορά από την τράπεζα. Με την έννοια αυτή ο πιστωτικός κίνδυνος θα παραμείνει θέμα πρωτεύουσας σημασίας για τις ελληνικές τράπεζες. Η εκτίμησή του μάλιστα θα επεκταθεί από τα επιχειρηματικά δάνεια στα καταναλωτικά και άλλα προϊόντα που αφορούν τους ιδιώτες. Όπως ακόμη υπογραμμίζεται, στο διάλογο που ακολουθεί, η ανταγωνιστική τιμολόγηση των τραπεζικών προϊόντων, ώστε να διασφαλίζονται και η κερδοφορία και η ελαχιστοποίηση του κινδύνου και η ανάπτυξη της τράπεζας, αποτελεί μία από τις θετικές επιπτώσεις της εφαρμογής των νέων κανόνων της Βασιλείας.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ από τη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης είναι ότι οι στρατηγικές και επιχειρηματικές αποφάσεις τις οποίες θα λάβουν οι τράπεζες στα προσεχή χρόνια είναι εκείνες που θα βαρύνουν για την κεφαλαιακή ασφάλεια και, τελικώς, για την αποδοτικότητά τους.

**ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ
ΟΙ ΕΞΗΣ:**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΡΑΝΑΣ, Υποδιοικητής, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΥΡΚΟΣ, Γενικός Διευθυντής (Risk Executive), EFG Eurobank Ergasias
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΟΣΧΟΣ, Οικονομικός Σύμβουλος, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΑΚΗΣ, Διευθυντής Εκτιμήσεως Κινδύνου και MIS, Alpha Bank

Τη συζήτηση συντόνισε ο δημοσιογράφος ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Α. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Θα οργανώσουμε τη συζήτησή μας σε τρεις ενότητες. Κατ' αρχή, θα ήταν χρήσιμο να κάνουμε μία αξιολόγηση των συζητήσεων που γίνονται τώρα επί της προτάσεως για το νέο σύμφωνο της Βασιλείας.

Κατά δεύτερο λόγο, είναι απαραίτητο να εκτιμήσουμε τις επιπτώσεις θετικές και αρνητικές, που μπορεί να έχει η εφαρμογή των νέων κανόνων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Στο τρίτο τμήμα της σημερινής ανταλλαγής απόψεων σας καλώ να διευρύνετε τις εκτιμήσεις μας για τους γενικότερους κινδύνους τους οποίους πρέπει να αντιμετωπίσει το τραπεζικό σύστημα στη διάρκεια των αμέσως επόμενων ετών, πριν δηλαδή την εφαρμογή των αρχών της Βασιλείας-2, που προγραμματίζεται για το 2005.

A. ΒΡΑΝΑΣ:

Αναμφίβολα οι προτάσεις που έχουν υποβληθεί από τον Ιανουάριο του 2001, κινούνται στη σωστή κατεύθυνση. Γιατί, όπως σημειώσατε, αποδίδουν σημασία στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, στη διαχείριση και στον τρόπο αξιολόγησης των πιστωτικών κινδύνων και γενικότερα των κινδύνων που αναλαμβάνει και διαχειρίζεται κάθε τράπεζα.

Έχουμε, αυτή τη στιγμή, ένα επίπεδο σύστημα, το οποίο ριζίζει την κεφαλαιακή επάρκεια κατά πάγιο τρόπο. Ανεξάρτητα δηλαδή από το ύψος του κινδύνου το οποίο αναλαμβάνει μια τράπεζα. Έτσι, είτε αναλαμβάνεις ένα κίνδυνο για παράδειγμα στον ΟΤΕ, που θεωρείται πρώτης κατηγορίας, είτε σε μια μικρομεσαία επιχείρηση, σ' ένα πολύ ανταγωνιστικό κλάδο, η κεφαλαιακή επάρκεια που απαιτείται να διατηρεί η τράπεζα, είναι ακριβώς η ίδια.

Αυτό διορθώνεται με τις νέες προτάσεις, εφόσον γίνουν αποδεκτές. Υπάρχει μια κλιμάκωση ανάλογα με το rating. Σημαντικό θέμα είναι το πώς θα αναγνωριστούν τα συστήματα εσωτερικής διαβάθμισης κινδύνων που θα χρησιμοποιεί κάθε τράπεζα. Για να γίνουν αποδεκτά από την κεντρική τράπεζα τα εσωτερικά συστήματα ελέγχου και διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων απαιτείται να έχουμε δουλέψει ήδη τρία χρόνια, τουλάχιστον. Αυτό μπορεί να μας πάει λίγο πίσω στην εφαρμογή αυτών των συστημάτων και η καθυστέρηση αυτή είναι πράγματι ένα θέμα.

Χ. ΚΥΡΚΟΣ:

Συμφωνώ με τα όσα είπε ο κ. Βρανάς και θα ήθελα να προσθέσω μια διάσταση, που πραγματικά δείχνει ότι όντως η συμφωνία της Βασιλείας είναι προς τη σωστή κατεύθυνση.

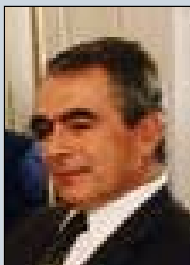
Ας δούμε σχηματικά έναν κίνδυνο ειδικότερα στον τραπεζικό χώρο, σαν ένα τρίγωνο. Πρώτη κορυφή είναι η “Αποφυγή”, τι μπορώ να μειώσω που εδώ είναι η πραγματική αξία του management των συστημάτων και της τεχνογνωσίας που έχει η τράπεζα. Δεύτερη κορυφή είναι τι μπορώ να “Ανεχθώ” δηλαδή ό,τι δεν μπορώ να μειώσω. Θα πρέπει να έχω κεφάλαιο για να το αντέξω, γιατί αυτό θα μου φέρει ζημιά. Και βεβαίως τελευταίος πόλος είναι να “Μεταφέρω” αν υπάρχει τρόπος όπως αναφέρεται στο κείμενο της Βασιλείας (λ.χ. “securitization”, οι χρήσεις ασφαλειών κλπ).

Παραδοσιακά η “Βασιλεία ’88” αναφερόταν μόνον στους αντικειμενικούς κινδύνους, αδιαφορώντας για την τράπεζα που τους αναλάμβανε. Ήταν μια μονοδιάστατη προσέγγιση: “έχεις κίνδυνο, βάλε κεφάλαιο”. Πιστεύω ότι θα εκτιμηθούν για πρώτη φορά άλλα χαρακτηριστικά στη δομή της τράπεζας, όπως είναι η ικανότητά της σε συστήματα διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικού ελέγχου, καθώς και η ικανότητα να μεταφέρει σε άλλα, τρίτα μέρη τον κίνδυνο.

Ωστόσο, παρόλο που αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, η νέα συμφωνία έχει ήδη σκοντάψει και έχουμε την πρώτη καθυστέρηση εφαρμογής της αφού αντί του 2004 πάμε στο 2005.

Υπάρχουν και κάποια λάθη στη συνολική σύλληψη. Είναι όμως αξιοσημείωτο και θετικό ότι οι συντάκτες της οδηγίας, ζήτησαν και έλαβαν τις απόψεις των επαγγελματιών του χώρου και προσπαθούν τώρα, με την παρότρυνση αυτή, να εναρμονιστούν με τις παρατηρήσεις και να τις ενσωματώσουν στη νέα οδηγία.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Συνεχίζοντας από το σημείο αυτό, να σημειώσω πως το βασικό στοιχείο της συμφωνίας “Βασιλεία-2” είναι το ότι μας βγάζει από το καθεστώς ομοιόμορφων απαιτήσεων. Το νέο σύστημα δίνει κίνητρα και οδηγεί, επομένως σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Η εξέλιξη αυτή θα έχει επιπτώσεις, ανάλογα βεβαίως και με τον τύπο του πιστωτικού ιδρύματος. Θα αναγκάσει τις τράπεζες να επανατοποθετηθούν και να επαναδραστηριοποιηθούν, αξιολογώντας εκ νέου τις επιμέρους γραμμές δραστηριοτήτων τους, να δώσουν, πιθανώς, έμφαση σε διαφορετικούς τομείς, ανάλογα με τον τύπο του κινδύνου που αναλαμβάνουν.

Για τον υπολογισμό των επιπτώσεων, έχουν γίνει διάφορες αναλύσεις και το συμπέρασμα είναι, πως γενικά οι τράπεζες θα βγουν μάλλον ωφελημένες. Βεβαίως, ορισμένες θα είναι τελικώς περισσότερο ωφελημένες και άλλες ολιγότερο. Πολλά θα εξαρτηθούν από τον τρόπο με τον οποίο, τελικώς, θα σταθμιστεί ο λειτουργικός κίνδυνος. Ο τελευταίος δεν προβλεπό-

ταν στον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και η ενσωμάτωσή του στο νέο σύστημα αυξάνει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Όμως, είναι γεγονός ότι το υφιστάμενο σύστημα καθίσταται πιο εκλεπτυσμένο και οι πιστωτικοί κίνδυνοι και οι απαιτήσεις σε κεφάλαια διαφοροποιούνται. Επιπλέον, αναγνωρίζεται ένα ευρύτερο φάσμα τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι εξασφαλίσεις, εγγυήσεις, πιστωτικά παράγωγα κλπ, υπό ορισμένες ελάχιστες προϋποθέσεις. Η υιοθέτηση των νέων τεχνικών μείωσης κινδύνου θα επιφέρει περιορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Επομένως, συγκριτικά με το ισχύον καθεστώς, και υπό την προϋπόθεση ότι οι τράπεζες θα εκμεταλλευτούν, κατά τρόπο αποτελεσματικό, τις δυνατότητες που τους δίνει το νέο σύστημα, συνολικά αναμένεται ότι, θα υπάρξει μια ευνοϊκή επίπτωση για τα πιστωτικά ιδρύματα, γενικώς, χωρίς να μπορούμε προς το παρόν, να προσδιορίσουμε το μέγεθός της.

Πρέπει όμως, να λάβουμε υπόψη, πως οι νέες ρυθμίσεις συνεπάγονται και κόστος, λόγω, του ότι, το νέο σύστημα είναι πιο πολύπλοκο. Το κόστος εφαρμογής είναι προς διερεύνηση. Εξαρτάται από τον τύπο κάθε τράπεζας εάν, η αύξηση του κόστους, θα αντισταθμιστεί από τη μείωση του οφέλους το οποίο, κυρίως, προέρχεται – όπως είπαμε – από τη μείωση των συντελεστών στάθμισης. Εκτιμάται όμως, ότι οι μεγάλες τράπεζες, θα έχουν πλεονέκτημα σε σύγκριση με τις μικρότερες, καθώς οι απαιτήσεις και δαπάνες για εξασφάλιση συμβατότητας και επιλεξιμότητας για τις νέες ευνοϊκές ρυθμίσεις υπόκεινται σε οικονομίες κλίμακας.

Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΑΚΗΣ:

Συμφωνώντας με όσα αναφέρθηκαν ήδη, θα ήθελα να προσθέσω ότι αυτό το πιο εκλεπτυσμένο μοντέλο – όπως πολύ ωραία ανέφερε ο κ. Μόσχος – ωθεί τις τράπεζες στην ανάγκη να προσέξουν με ένα πιο εκλεπτυσμένο μοντέλο και την κερδοφορία τους. Οι αναλυτές θα πρέπει να ρωτούν όχι “τι κέρδη έχετε εφέτος;” αλλά “τι κάνατε στο retail” ή “στο investment banking” κλπ. Ήδη στην Alpha, αλλά φαντάζομαι και στις άλλες ελληνικές τράπεζες, δεχόμαστε ερωτήματα από διεθνείς αναλυτές, όχι για το “πώς θα πάει το 9μηνο σας”, αλλά τι θα κάνετε ή κάνατε ειδικά π.χ. στη λιανική τραπεζική (retail) κλπ.

Όλα αυτά δείχνουν ότι αργά ή γρήγορα οι τράπεζες χρειάζεται παράλληλα να αναπτύξουν ένα πολύ ισχυρό MIS, που με ακρίβεια να υπολογίζει την αποδοτικότητα των μονάδων, των διαφόρων ειδών προϊόντων (δανείων κλπ), πελατών και, παράλληλα, να υπολογίζονται και οι κίνδυνοι με λεπτομερέστερο τρόπο. Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό όφελος.

Η εξέλιξη αυτή οδηγεί στην ανάγκη να υπολογίζεται και να αποδίδεται το αναγκαίο κεφάλαιο (capital allocation) σε κάθε επιχειρηματική μονάδα (business unit). Κερδήθηκαν αυτά τα χρήματα αλλά με τι κεφάλαια και με τι κινδύνους!

Επειδή κάθε μονάδα έχει διαφορετική απόδοση θα υποχρεωθούμε να σκεφτόμαστε κάθε μια χωριστά για να κρίνουμε την πορεία της στα πλαίσια της τράπεζας. Έτσι άλλωστε γίνεται χρόνια τώρα στην Αμερική και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Σε επίπεδο τραπεζικών ομίλων, η έκφραση “τι έβγαλε ο Ομίλος” αναφέρεται σε ένα “τυχαίο” εν πολλοίς άθροισμα, με την έννοια ότι μια μονάδα (Business Unit) μπορεί να πάει πολύ καλά, μια άλλη μέτρια, μια άλλη άσχημα κλπ. Ωθούμαστε πλέον να σκεφτόμαστε τους κινδύνους και την κερδοφορία ταυτόχρονα για την κάθε ξεχωριστή επιχειρηματική μονάδα (business unit), και όχι για το σύνολο του Ομίλου.

Όπως παρατήρησε ο κ. Βρανάς, μια βασική υπόδειξη της νέας συμφωνίας της Βασιλείας είναι πως απαιτούνται ιστορικά στοιχεία στο θέμα των κινδύνων. Αν πάρουμε το τμήμα του κινδύνου αγοράς έχουμε βέβαια ημερήσιες εκτιμήσεις και με ενός έτους στοιχεία μπορούμε να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη για όσα στοιχεία τιμολογούνται στην αγορά (mark to market). Στο τμήμα όμως του πιστωτικού κινδύνου (credit risk) η κατάταξη μιας ομάδας εταιρειών με τη βαθμολογία π.χ. “BB” απαιτεί παρακολούθηση για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα προκειμένου να καταγραφούν τα προβλήματα.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό θέμα είναι επίσης ο λειτουργικός κίνδυνος (operational risk) για τον οποίο διαισθητικά υπολογιζόταν ότι μπορεί να ανέρχεται σε ένα ποσοστό 25% του συνόλου των κινδύνων. Πολλοί όμως διαμαρτύρονται για την επιλογή και προτείνουν να πάει π.χ. στο 20% αφού, επιτέλους, είναι μια έννοια πολύ δύσκολα μετρήσιμη. Προσπάθησα να βρω έναν κοινό ορισμό για το λειτουργικό κίνδυνο και μεταφέρω εδώ μια διατύπωση, που πρόσφατα διάβασα: “αυτό που μετρά τον κίνδυνο από ανεπαρκή συστήματα, ανεπαρκείς ανθρώπους και ανεπαρκείς διαδικασίες”. Πράγματα που, προφανώς, δεν μετρώνται και τόσο απλά.

Φαίνεται πάντως πως οι εισηγητές της Βασιλείας δειδαν ότι θα ωφεληθούν οι τράπεζες, αφού η κεφαλαιακή επάρκεια μπορεί να αυξηθεί κατά 0,5% έως και 1%, σύμφωνα με τις δικές μας μετρήσεις, χωρίς να έχει αλλάξει τίποτα άλλο παρά μόνον η μέθοδος υπολογισμού με τη χρήση εσωτερικών μοντέλων. Ίσως γι’ αυτό έρχονται να αφαιρέσουν από την πίσω πόρτα αυτό το όφελος για λογαριασμό του λειτουργικού κινδύνου ώστε ο δείκτης κεφαλαιακής επαρκείας να παραμείνει λίγο πολύ στα ίδια επίπεδα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Πώς εισάγονται στο σύστημα οι εξειδικευμένοι οίκοι αποτίμησης κινδύνων;

Χ. ΚΥΡΚΟΣ:

Εδώ μπαίνουμε σ' ένα ειδικό θέμα που αφορά στο ρόλο των οίκων αξιολόγησης. Οσων υπάρχουν σήμερα και πιθανώς άλλων που μπορεί να προστεθούν. Γιατί η ανάγκη για χρήση credit rating θα μεγαλώσει.

Άλλο βεβαίως θέμα είναι η βαθμολόγηση των ίδιων των τραπεζών, από τους οίκους που λειτουργούν ως κριτές μιας τράπεζας, διαδικασία που ήδη υφίσταται και δεν συνδέεται άμεσα με τη “Βασιλεία ΙΙ”. Όπως ανέφερε ο κ. Σακελλαράκης, ένας οίκος αξιολόγησης κινδύνων θα μας ρωτήσει συγκεκριμένα πλέον και ανάλογα με τον τραπεζικό τομέα, όπως στις πιστωτικές κάρτες, όπου υπάρχουν αυξημένοι κίνδυνοι, αν διαθέτουμε το απαραίτητο περιθώριο (spread) ώστε να καλυφθούμε στο ενδεχόμενο επέλευσης των κινδύνων. Έχουμε πλέον ξεφύγει από τις γενικές διατυπώσεις και παρουσιάσεις για την πορεία των μεγεθών της χρονιάς και τις εξίσου γενικόλογες μελλοντικές προβλέψεις.

Οι αναλυτές κινδύνων γίνονται διεισδυτικότεροι. Ζητούν τις διαδικασίες έγκρισης πιστώσεων, την κατοχύρωση της ανεξαρτησίας των εισηγητικών οργάνων, όπως είναι για παράδειγμα η συνυπογραφή κάθε απόφασης πίστωσης από δύο πλευρές, την επιχειρηματική (business) και τη διαχείριση δανείων (credit). Διαδικασίες που είναι απαραίτητες για να πάρεις υψηλή βαθμολογία έναντι αυτών των οργανισμών.

Βεβαίως ένα άλλο θέμα, που δεν είναι ίσως ακόμη τόσο επίκαιρο στην Ελλάδα, αφορά τη δυνατότητα βαθμολόγησης των πελατών του χαρτοφυλακίου (rated portfolio). Όταν δηλαδή υπάρχει ένα δάνειο με καλό rating μέσα στην τράπεζα και ο οίκος που έκανε το rating είναι αξιόπιστος τότε θα έχουμε χαμηλότερο capital charge (γι' αυτόν τον κίνδυνο).

Μπορείς επομένως, αν ένα τμήμα του πελατολογίου σου είναι rated να έχεις χαμηλότερα capital charge. Πιστεύω ότι η πρόκληση εν προκειμένω είναι ότι ορισμένες (πολύ λίγες) ελληνικές επιχειρήσεις θα μπουκωθούν στη βάση και στο κόστος και έχουν άλλωστε τα χαρακτηριστικά για να επιτύχουν ένα αξιοπρεπές rating με διεθνή πρότυπα, κατά προτίμηση investment grade.

Στόχος δικός μας πρέπει να είναι η επέκταση των διεθνών αξιολογήσεων. Αν αυτό συμβεί τότε θα έχουμε μια διεθνώς αποδεκτή πιστοληπτική κατάταξη για ορισμένους πελάτες μας και, επομένως θα μπορούμε να εγγράφουμε μικρότερη κεφαλαιακή επιβάρυνση. Για όσους όμως πελάτες δεν μπορούν να έχουν ανεξάρτητη αξιολόγηση από τους διεθνείς οίκους – και θα είναι προφανώς η μεγάλη πλειοψηφία – οι τράπεζες καλούνται να αναπτύξουν δικά τους εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης, τα οποία οι εποπτικές αρχές θα κληθούν να τα ελέγξουν και να εγκρίνουν. Θα δημιουργήσουμε δηλαδή ο καθένας ένα δικό του σύστημα, το οποίο προφανώς ή θα ταυτίζεται ή θα παίρνει πολλά στοιχεία από εκείνο των διεθνών οίκων.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Πώς ενσωματώνεται στην εξέταση των κινδύνων και ο “κίνδυνος χώρας”;

A. ΒΡΑΝΑΣ:

Είναι προέκταση και συνέχεια της απάντησης που έχει δώσει ο κ. Κύρκος. Σήμερα η κεφαλαιακή επάρκεια είναι ανεξάρτητη από τη βαθμολόγηση των κινδύνων που έχει κάθε τράπεζα για τα στοιχεία του ενεργητικού της. Λαμβάνεται υπ’ όψιν μόνο η χώρα στην οποία εδρεύει ο πελάτης. Έτσι, για παράδειγμα το χρέος των χωρών μελών του ΟΟΣΑ σταθμίζεται με κίνδυνο 0%, ενώ γι’ αυτό των χωρών εκτός ΟΟΣΑ η στάθμιση είναι 100%.

Το νέο σύστημα, ανάλογα με τη βαθμολόγηση της χώρας, δίνει και διαφορετικά ποσοστά στάθμισης στον κίνδυνο. Συγκεκριμένα για βαθμολόγηση από “AA” μέχρι “AAA”, ισχύει το 0%. Από κίνδυνο όμως από “A+” και κάτω, ο συντελεστής στάθμισης αρχίζει από 20% και φτάνει μέχρι 150% πάντα για το χρέος κεντρικών κυβερνήσεων.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Το θεωρείτε σωστό και λογικό;

A. ΒΡΑΝΑΣ:

Είναι σωστό. Είναι περισσότερο ορθολογικό η κεφαλαιακή επάρκεια να σχετίζεται με τον κίνδυνο. Για τον κίνδυνο χώρας θα βασιστούμε στις αξιολογήσεις των οίκων όπως οι Moody’s και οι Standard & Poors.

Για τους εταιρικούς ή τραπεζικούς κινδύνους που έχει αναλάβει κάθε τράπεζα, και υπάρχει αξιολόγηση από τους διεθνείς οίκους θα ακολουθηθούν κατά κανόνα οι εκτιμήσεις τους. Το αναφέρω ως εκτίμηση γιατί δεν μπορούμε να γνωρίζουμε πώς τελικά θα διαμορφωθεί η κατάσταση. Στο χώρο του ΟΟΣΑ, μέχρι τώρα, η στάθμιση τραπεζών ήταν 100%, ενώ τώρα το προτεινόμενο κυμαίνεται από 20% σε 150% ανάλογα με τη βαθμολογία της τράπεζας.

Ως προς τους εταιρικούς κινδύνους, είτε η τράπεζα θα ακολουθήσει τη βαθμολογία των διεθνών οίκων, είτε θα χρησιμοποιήσει εσωτερικό σύστημα αξιολόγησης, το οποίο πρώτα θα πρέπει να έχει γίνει αποδεκτό από τις εποπτικές αρχές, όπως σημείωσε ο κ. Κύρκος.

Ωφελιμένες μπορεί να είναι εταιρείες που έχουν βαθμολογηθεί με “A-” και άνω, γιατί θα απαιτούν μικρότερη κεφαλαιακή επάρκεια από ό,τι μέχρι τώρα (100%) και συνεπώς θα επιβαρύνουν λιγότερο την τράπεζα προκειμένου να επιτύχουν χαμηλότερο κόστος δανεισμού. Οι συνέπειες λοιπόν δεν είναι τόσο για την ίδια την τράπεζα, όσο για τους πελάτες των τραπεζών.

Να συμπληρώσω, στο θέμα του λειτουργικού κινδύνου, πως είναι ένα δύσκολο θέμα να εκτιμηθεί. Η προσπάθεια προσανατολίζεται στην εκτίμηση της ζη-

μίας που μπορεί να υποστεί η τράπεζα είτε από πληροφοριακά συστήματα, είτε από το ανθρώπινο δυναμικό, είτε από μια φυσική καταστροφή.

Οι τράπεζες επιδιώκουν να αναπτύξουν εσωτερικά συστήματα ποσοτικοποίησης του κινδύνου, αλλά πράγματι υπάρχει ισχυρός αντίλογος και από μεγάλες τράπεζες της Ευρώπης στις προτάσεις της Βασιλείας για τα θέματα του λειτουργικού κινδύνου.

Η προσαρμογή των ελληνικών τραπεζών

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να έρθουμε τώρα στις επιπτώσεις της Βασιλείας για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Ποιες δυσκολίες, διαφορετικές από εκείνες που εντοπίσαμε γενικότερα για τις τράπεζες μπορεί να συναντήσουν οι ελληνικές τράπεζες κατά την εφαρμογή του προτεινόμενου νέου συστήματος.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Το ένα θέμα είναι οι δυσκολίες που θα έχουν οι ελληνικές τράπεζες, κατά τη μετάβαση από το ισχύον σύστημα στο νέο. Το ζήτημα συνδέεται με την αλλαγή που θα σημειωθεί στην τιμολόγηση των δανείων. Η λογική του νέου συστήματος είναι, να ωθήσει τις τράπεζες, να υιοθετήσουν πιο εκλεπτυσμένα εσωτερικά μοντέλα αποτίμησης του κινδύνου, αφού μειώνει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, ανάλογα, με το πόσο λεπτομερή και αναλυτικά εσωτερικά μοντέλα υιοθετούνται. Αυτή είναι η αρχιτεκτονική του συστήματος.

Υπάρχουν, όπως αναφέρθηκε, οικονομίες κλίμακας. Οι ελληνικές τράπεζες είναι, κατά κανόνα, μικρές συγκριτικά με τα διεθνή μεγέθη. Επομένως το θέμα είναι: θα έχουν συμφέρον να υιοθετήσουν εσωτερικά μοντέλα, που σημαίνει κόστος σε ανθρώπινο δυναμικό, οργάνωση, υπολογιστές κλπ; Αξίζει να προετοιμαστούν προς την κατεύθυνση αυτή λαμβάνοντας υπόψη το όφελος που θα υπάρξει από την εν λόγω διαδικασία;

Συνεπώς, πρέπει να αξιολογήσουν οι ελληνικές τράπεζες ποια προσέγγιση τους ταιριάζει. Θα επιλέξουν την τυποποιημένη προσέγγιση ή θα οδηγηθούν προς την κατεύθυνση των εσωτερικών μοντέλων;

Η προσέγγιση των μοντέλων εσωτερικής αποτίμησης (Internal Rating Based Approach - IRB) προβλέπει, με τη σειρά της δύο κατηγορίες: τη θεμελιώδη προσέγγιση (foundation IRB), που είναι η απλούστερη, και την προχωρημένη προσέγγιση (advanced IRB).

Το πρώτο πάντως βήμα που πρέπει να κάνουμε στην εσωτερική αποτίμηση είναι να εκτιμήσουμε, με βάση τα δεδομένα και την πληροφόρηση που έχουμε, την πιθανότητα αθέτησης της υποχρέωσης αποπληρωμής του δανείου. Θα αναπτύξουμε, λοιπόν, κάποιες μεθόδους εκτίμησης, των οποίων η υιοθέτηση και αποδοχή εκ μέρους των εποπτικών αρχών οδηγεί σε χαμηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις και ελαφρύνει τις τράπεζες.

Αυτό αποτελεί ένα είδος πρόκλησης. Διότι, σε ό,τι αφορά την προσέγγιση της εσωτερικής αποτίμησης, υπάρχουν διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις των συντελεστών στάθμισης: το retail και τα λοιπά δάνεια. Για την κατηγορία του retail οι συντελεστές στάθμισης είναι μειωμένοι, κατά 50% σε σύγκριση με τους αντίστοιχους συντελεστές, που προβλέπονται για τα λοιπά δάνεια. Ο παράγοντας που διαφοροποιεί τους συντελεστές στάθμισης, είναι το ότι τα δάνεια λιανικής, έχουν μεγαλύτερη διασπορά στο χαρτοφυλάκιο της τράπεζας και επομένως, μικρότερο κίνδυνο.

Με βάση τα διεθνή δεδομένα, οι περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις ανήκουν στην κατηγορία των μικρομεσαίων. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι ο κορμός της ελληνικής οικονομίας και η πραγματικότητα αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική. Για ορισμένες τράπεζες οι μικρομεσαίες αποτελούν τον κορμό της πελατειακής τους βάσης.

Στις χορηγήσεις προς τις μικρομεσαίες υπάρχει σημαντική διασπορά. Στην περίπτωση, που οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θεωρηθούν ως μια επιπλέον ομάδα, λόγω της μεγαλύτερης διασποράς του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου, θα πρέπει να υιοθετηθεί, χαμηλός συντελεστής στάθμισης και για τα δάνεια στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το θέμα συζητείται τώρα στα πλαίσια της Επιτροπής της Βασιλείας και η ιδέα είναι να δημιουργηθεί, μια επιπλέον ομάδα, πέρα από το retail, που θα αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Στην περίπτωση αυτή, η χρήση εσωτερικών μοντέλων, θα βοηθήσει ώστε ο κίνδυνος του δανείου να συναρτάται με τη διασπορά και συνεπώς ο αντίστοιχος συντελεστής στάθμισης να είναι σημαντικά μειωμένος.

Στην περίπτωση αυτή, σε συνδυασμό με την εφαρμογή ενός εσωτερικού μοντέλου, θα έχουμε ένα αποτέλεσμα ευνοϊκό για τις ελληνικές μικρομεσαίες μονάδες, αφού θα οδηγηθούμε σε καλύτερη τιμολόγηση λόγω χαμηλότερης κεφαλαιακής απαίτησης γι' αυτή την κατηγορία των δανείων.

A. ΒΡΑΝΑΣ:

Δεν θα συμφωνούσα απόλυτα με την άποψη αυτή. Πράγματι η Ελλάδα, με τα κριτήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει κατά κανόνα μικρομεσαίες επιχειρήσεις, επιχειρήσεις που δεν μπορούν να έχουν αξιολογηθεί από διεθνείς οργανισμούς. Επομένως, θα έχει ιδιαίτερη σημασία για μας να αναπτύξουμε μοντέλα αξιολόγησης και διαβάθμισης, όχι όμως αντιμετωπίζοντας τις μικρομεσαίες ως μια γενική κατηγορία στο χαρτοφυλάκιό μας, αλλά χωριστά κάθε μία. Με την έννοια αυτή, θα έχουμε μια ομάδα, αλλά επιχειρήσεις διαφόρων διαβαθμίσεων.

Στην Εθνική Τράπεζα έχουμε ήδη αναπτύξει μοντέλα διαβάθμισης των πιστωτικών κινδύνων. Η αξιολόγηση δεν γίνεται απλώς με την κρίση του αναλυτή, η οποία βεβαίως πάντοτε χρησιμοποιείται, είναι σεβαστή και αυτός που παίρνει την απόφαση για τη χορήγηση έχει τον τελικό λόγο. Υπάρχει παράλληλα και ένα μοντέλο που το χρησιμοποιούμε 2,5 χρόνια, με δέκα βαθμίδες κατάταξης των κινδύνων. Οι 5 πρώτες βαθμίδες είναι αποδε-

κτός κίνδυνος, από το 6 έως το 10 δεν είναι αποδεκτός. Από αυτό το μοντέλο, ήδη εδώ κι ένα εξάμηνο, συγκεντρώνονται στοιχεία για ένα δείγμα 500 περίπου επιχειρήσεων. Επιπλέον, θα προχωρήσουμε στην αναβάθμιση του μοντέλου, ανάλογα με τη συμπεριφορά που έδειξε στα πρώτα χρόνια της εφαρμογής του.

Επομένως, εντός αυτής της ομάδας επιχειρήσεων θα ωφεληθούν αυτές που έχουν καλό rating σύμφωνα με το εσωτερικό μοντέλο που εφαρμόζει κάθε μια τράπεζα.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Να απαντήσω διότι ίσως να μην ήμουν επαρκώς κατανοητός. Αυτό που σημείωσα είναι ότι στην περίπτωση που οι ελληνικές τράπεζες επιλέξουν την τυποποιημένη μέθοδο, σύμφωνα με την οποία ούτως ή άλλως δεν διαφοροποιούνται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τότε αυτές θα πέσουν σε δυσμενέστερη θέση. Εάν πάλι χρησιμοποιήσουν εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης, το οποίο καλώς κάνετε στην Εθνική – κι εμείς, στην Εμπορική, κάνουμε το ίδιο – και με την προϋπόθεση ότι θα είναι έτοιμη και η εποπτική αρχή να αξιολογήσει και να υιοθετήσει τα μοντέλα αυτά, θα υπάρχουν πιθανότατα τριών ειδών συντελεστές και ο καθένας θα οδηγήσει σε διαφορετική στάθμιση κινδύνου.

Στις μικρομεσαίες ο συντελεστής θα είναι ελαφρότερος, επειδή υπάρχει μεγαλύτερη διασπορά και επομένως νομίζω ότι το ίδιο εννοούμε. Εάν πάμε προς την κατεύθυνση εσωτερικής αποτίμησης, αυτό θα ευνοήσει τις ελληνικές επιχειρήσεις από την άποψη ότι δεν είναι διεθνώς βαθμολογημένες.

Χ. ΚΥΡΚΟΣ:

Για να διευρύνουμε τη συζήτησή μας και να μη λέμε μόνον τα ευχάριστα, κάτι που αποδεικνύει ότι οι καλές προθέσεις των συντακτών της αρχικής πρότασης της Βασιλείας αστόχησαν σε κάποια σημεία με αποτέλεσμα να έχει δοθεί παράταση στην εφαρμογή των προτάσεων. Σας διαβάζω από ένα έγγραφο της J.P. Morgan, που σημειώνει:

“Η Επιτροπή – και αυτή είναι βασική αρχή της Βασιλείας Νο 2 του Ιανουαρίου – προσπαθούμε να επιτύχουμε με αυτό το σύστημα ώστε η μέση τράπεζα, μετά την εφαρμογή, να έχει το ίδιο ποσό κεφαλαιακής επιβάρυνσης (capital requirement), μέσα της μελλοντικής εφαρμογής όσο η σημερινή οδηγία. Δηλαδή η μέση τράπεζα να είναι ουδέτερη, να είναι no worse-off, no better-off”.

Από εκεί και πέρα οι ανεπαρκείς τράπεζες θα πρέπει να κριθούν δυσμενέστερα θα πάνε χειρότερα, οι καλές θα επιτύχουν ευμενέστερη μεταχείριση. Και αυτό ακόμη δεν καταφέραμε να το επιτύχουμε. Δηλαδή υπήρξαν αντιπαραδείγματα που τους έφερε ο τραπεζικός χώρος λ.χ. κάποιας καλής και συνεπούς τράπεζας, που επενδύει ένα σημαντικό ποσό σε συστήματα ελέγχου κινδύνων και όταν αποπειράται να εκτιμήσει (profit) την κε-

φαλαιακή επιβάρυνση που θα πάρει από το Basel II, λαμβάνει χειρότερη επιβάρυνση από πριν: κάτι πρέπει να πηγαίνει στραβά.

Να σας δώσω ακόμα ένα παράδειγμα που υπογραμμίζει τη δυσκολία. Συνεχίζω πάνω στο σχόλιο που έκανε ο κ. Μόσχος προηγουμένως. Είναι σαφές ότι τελικά οι τράπεζες θα οδηγηθούν να ζητούν και αντίστοιχη απόδοση (spread) από τις εργασίες που θα έχουν με ορισμένα τιμήματα της πελατείας τους αναλόγως του αναλαμβανομένου κινδύνου. Ετσι δεν είναι; Αν πάλι δεν το κάνουν θα είναι αυτές που θα διακινδυνεύουν μια χειρότερη βαθμολόγηση – στα πλαίσια του Βασιλεία II. Που σημαίνει ότι δεν μπορείτε να δίνεις σε επικίνδυνες χρήσεις χαμηλότοκο δάνειο. Σε δοκιμή που κάναμε στη EFG Eurobank Ergasias με το δικό μας εννεαβάθμιο σύστημα αξιολόγησης (που βρίσκεται πιστεύω κοντά σε εκείνο της Εθνικής και, γενικότερα, της διεθνούς εμπειρίας). Ποιο, φαντάζεστε, πως θα ήταν το επιτόκιο πελατών που βαθμολογούνται με 5,5 ή 4,5 (ενδεικτική βαθμολογία Moody's) αν απευθυνόντουσαν σε μια αγγλική ή αμερικανική τράπεζα; Οι τελευταίες αυτές θα έβαζαν περιθώριο στο επιτόκιο δανεισμού των συγκεκριμένων επιχειρήσεων από 2,5 το ελάχιστο, μέχρι και 6,5! Ολοι βεβαίως γνωρίζετε γύρω από αυτό το τραπέζι ότι κανείς στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεν δουλεύει με αυτά τα περιθώρια στην Ελλάδα, ιδιαίτερα στους μεγαλύτερους πελάτες.

Σημαίνουν αυτά ότι θα υπάρξει πράγματι δυσκολία αν θέλουμε να είμαστε απολύτως συνεπείς με τις νέες υποχρεώσεις. Θα πρέπει να πούμε “όχι” στα χαμηλά spreads σε αρκετούς πελάτες. Οχι με την έννοια ότι δεν θέλουμε κάποιον πελάτη αλλά ότι ο κάθε πελάτης θα πρέπει να έχει το δικό του περιθώριο. Θα είμαστε λοιπόν πολύ πιο σφύρονες στην πιστωτική μας επέκταση. Στάση που θα έχει προφανώς αντίκτυπο στους ρυθμούς ανάπτυξης των εργασιών.

Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΑΚΗΣ:

Ενα καλό εσωτερικό μοντέλο θα λειτουργεί και λίγο σαν “προδότης” της ποιότητας των χορηγήσεων και των κινδύνων που έχουμε στο χαρτοφυλάκιό μας. Μέχρι τώρα απολαμβάνουν οι τράπεζες το υψηλό έσοδο των καταναλωτικών π.χ. δανείων χωρίς πουθενά να φαίνεται η πρόβλεψη για τους υψηλούς κινδύνους, που αναλαμβάνονται. Είναι αυτή μια πραγματικότητα, κοινή για τις ελληνικές τράπεζες. Είναι βέβαια θέμα πολιτικής κάθε μιας τράπεζας το μέγεθος των κινδύνων που θέλει να αναλάβει.

Τίθεται προφανώς και το θέμα του κόστους, σε ανθρώπους, χρόνο, χρήματα και μηχανοργάνωση που απαιτεί η οργάνωση παρόμοιων συστημάτων, αν και δεν απαιτείται κάποιος τεράστιος μηχανισμός. Αυτό τουλάχιστον δείχνει η εμπειρία μας στην Alpha Bank. Ήδη, υπολογίζουμε πως, μέχρι το 2005, στο οποίο αναφέρεται η αναθεώρηση της Βασιλείας για τον πιστωτικό κίνδυνο, θα έχουμε συγκεντρώσει στοιχεία 6,5 ετών για τον πιστωτικό κίνδυνο. Στο θέμα του κινδύνου αγοράς, που άμεσα μπορούμε να

προχωρήσουμε σε εσωτερικά μοντέλα, έχουμε πολύ καλά ημερήσια στοιχεία 3,5 ετών περίπου.

Στη βάση της δικής μας εμπειρίας, μπορώ να πω ότι το καθοριστικό δεν είναι τόσο οι πολλοί άνθρωποι ή τα πανάκριβα συστήματα, όσο η μεθοδικότητα και ποιότητα των αναλύσεων και φυσικά η εμπειρία που προστίθεται με το χρόνο.

Χρειάζονται συστήματα τα οποία βοηθούν να προβλέπεις “ποιος μπορεί να είναι ο κίνδυνος” και ακολούθως να μετράς ποιες ήταν πράγματι μέσα στην ημέρα οι ζημιές ή τα κέρδη σύμφωνα με την αγορά (mark-to-market). Μάλιστα, μπορεί κανείς να κατανέμει το κόστος και τους κινδύνους για κάθε τμήμα του ενεργητικού και όχι γενικά για το ενεργητικό. Κάτι τέτοιο δεν είναι τόσο δύσκολο να γίνει. Αυτό δείχνει η εμπειρία μας στην Alpha και μάλιστα, σαν είδηση σας το αναφέρω, στην Alpha Bank είμαστε ήδη εδώ και καιρό έτοιμοι να ζητήσουμε από την Τράπεζα της Ελλάδος να μας επιτρέψει την εφαρμογή των εσωτερικών μας μοντέλων άμεσα για το market risk.

Οι σημαντικότεροι κίνδυνοι σήμερα

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Ας προχωρήσουμε τώρα στην τρίτη ενότητα. Στη σημερινή συγκυρία, πώς ιεραρχείτε τους κινδύνους;

X. ΚΥΡΚΟΣ:

Ο σπουδαιότερος κίνδυνος δεν είναι ο κίνδυνος αγοράς, όπου, λίγο-πολύ τα μοντέλα είναι τυποποιημένα. Ο μεγαλύτερος είναι ο στρατηγικός και επιχειρηματικός κίνδυνος. Πρέπει να πάρουμε απόφαση ποιες τράπεζες δεν θέλουν να δουν την πελατειακή τους βάση και τη βάση κερδοφορίας τους να χαθεί προς όφελος άλλων ανταγωνιστών, όταν μάλιστα, σε μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, παίζουν όλες οι ευρωπαϊκές τράπεζες, οι οποίες πιθανότατα θα έχουν μεγαλύτερο όφελος από την εφαρμογή της συμφωνίας “Βασιλεία-2”. Δεν θα μπορούεις πλέον να ισχυριστείς ότι υπάρχει κάποιος κανόνας “περιφερειακότητας”, απομόνωσης δηλαδή, της Ελλάδας από τον Ευρωπαϊκό ανταγωνισμό, όπου δεν θα με ενοχλήσουν οι άλλοι και, επομένως, δεν κρίνεται σκόπιμο να ξοδέψεις χρήματα για βελτιώσεις στο σύστημα διαχείρισης κινδύνων.

Νομίζω πως πρόκειται για απόφαση που πρέπει να πάρει ο καθένας από μας. Να εξετάσουμε πού ακριβώς κατευθυνόμαστε για να δούμε και ποιοι είναι οι κίνδυνοι που έρχονται και σε ποιο περιβάλλον θα αναπτυχθούμε. Το περιβάλλον είναι βεβαίως η ενιαία χρηματοοικονομική αγορά, το κοινό νόμισμα του ευρώ και, αν θέλετε, ένας πιο ελεύθερος ανταγωνισμός για την ίδια πάντοτε πελατεία.

Έχουμε ήδη παραδείγματα στη χώρα μας με ξένες τράπεζες να παρέχουν,

ιδιαίτερα στο χώρο των προϊόντων για ιδιώτες, τυποποιημένα προϊόντα με χαμηλό κόστος, συνεπικουρούμενο από καλά συστήματα πληροφορικής και υποδομής. Τι κάνουμε γι' αυτό;

Παλιά πιστεύαμε ότι επειδή είμασταν ακόμη με τη δραχμή και είχαμε – οι τέσσερις μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες – δεσπόζουσα θέση στην άντληση δραχμών, ειδικά έναντι των ξένων τραπεζών, δεν είχαμε δυσκολίες στον ανταγωνισμό. Τώρα όμως η δραχμή βγαίνει από τη μέση, έρχεται πλήρως το ευρώ. Μεγάλα μερίδια αγοράς σε ελλαδικές καταθέσεις σε ευρώ δεν δίνουν υποχρεωτικώς κάποιο πρόσθετο συγκριτικό πλεονέκτημα.

Επομένως, το πιο σπουδαίο δεν θα είναι αν θα έχεις 300 ή 200 καταστήματα. Σπουδαιότερο είναι να έχεις στρατηγικές συνεργασίες με τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ισχυρές γραμμές στη διατραπεζική αγορά χρήματος, καλή ποιότητα δανείων, διάθεση αρκετών προϊόντων των στις αυτόματες μηχανές (ATM's), καλές ομολογιακές εκδόσεις, δανεισμό με χαμηλό κόστος. Για να επιτύχεις καλή βαθμολογία θα πρέπει να έχεις ασπαστεί και να διαθέτεις όλα τα συστήματα διαχείρισης κινδύνων ώστε να κρίνεται ευνοϊκά από τους ξένους οίκους και από συναδέλφους στις διεθνείς τράπεζες, που θα πρέπει να αποφασίζουν για τις τραπεζικές γραμμές που θα σου ανοίξουν και σε χαμηλό κόστος άντλησης χρήματος.

Θα υπάρχουν ίσως μερικές μικρές ελληνικές τράπεζες-μπουτίκ που μπορεί να μην ενοχληθούν από το διεθνή ανταγωνισμό. Καμία όμως από τις μεγάλες τράπεζες, που όλες έχουν και αναπτύσσουν τη διεθνή τους παρουσία και είναι ανοικτές στον ανταγωνισμό δεν μπορούν να αγνοήσουν το νέο περιβάλλον.

A. ΒΡΑΝΑΣ:

Θα ήθελα να συνεχίσω γιατί μου δίνει μια λαβή η τοποθέτηση του κ. Κύρκου. Εάν σταθούμε στενά στα πλαίσια της κεφαλαιακής επάρκειας και των προτάσεων της Βασιλείας τότε νομίζω ότι έχουμε να τονίσουμε τρία σημεία.

Ο πιστωτικός κίνδυνος θα παραμείνει στα επόμενα χρόνια ο κύριος κίνδυνος για τις τράπεζες. Μετρά πλέον η σωστή εκτίμηση, η σωστή τιμολόγηση των πιστωτικών κινδύνων κατά το χρονικό σημείο που αναλαμβάνονται πιστωτικοί κίνδυνοι. Διότι, όπως ξέρετε, αρκετές από αυτές που εμείς στην Ελλάδα θεωρούμε εξασφαλίσεις δεν παίζουν πια κανένα ρόλο για την κεφαλαιακή επάρκεια κατά την πρόταση της Επιτροπής της Βασιλείας: για παράδειγμα, οι υποθήκες επί επαγγελματικών ακινήτων, τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία, κ.ά. Η Βασιλεία αναγνωρίζει πολύ λίγες εμπράγματα ασφάλειες για τη μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων, π.χ. το μετρητό κάλυμμα και τα ομόλογα αξιόπιστων εκδοτών.

Σημασία έχει ο πιστωτικός κίνδυνος ακριβώς όπως τον αναλαμβάνεις.

Το δεύτερο σημείο αφορά την ολοένα και μεγαλύτερη σημασία που έχει ο λειτουργικός κίνδυνος μέσα στον οποίο θα πρέπει να εντάξουμε και την

ασφάλεια των συναλλαγών. Ισχύουν όσα είπαμε προηγουμένως καθώς και το ξέπλυμα χρήματος που γίνεται ένα πάρα πολύ σημαντικό θέμα για τη λειτουργία της οικονομίας, ιδιαίτερα στα πλαίσια της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

Το τρίτο σημείο που θέλω να τονίσω είναι πως η ανάπτυξη στην αγορά της λιανικής τραπεζικής, με την καταναλωτική και στεγαστική πίστη, επίσης θέλει ιδιαίτερη προσοχή και τιμολόγηση. Χωρίς να συμμερίζομαι βέβαια την άποψη ότι είναι μια εξαιρετικά επικίνδυνη αγορά. Δεν θα γίνει εφόσον δεν υπάρξει μείωση στα εισοδήματα της χώρας. Σενάριο μάλλον απίθανο αφού στα επόμενα χρόνια προβλέπουμε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης στην Ελλάδα, έστω και επιβραδυνόμενους. Δεν έχουμε ύφεση, αυτά είναι παρενθετικά μπορώ να τα πω για τη συζήτηση, έχουμε επιβράδυνση της οικονομίας, το 4% δεν είναι ύφεση, το λέω κατηγορηματικά γιατί έχει γραφτεί κατά κόρον ότι οδηγείται σε ύφεση η οικονομία.

Κατά την άποψή μου, το σημαντικότερο θέμα που έχουν να προσέξουν οι τράπεζες είναι να διατηρούν ισχυρό ενεργητικό. Εκεί βρίσκεται ο μεγαλύτερος κίνδυνος για μια τράπεζα, στην ποιοτική ισχύ του ενεργητικού. Με ένα ισχυρό και καλής ποιότητας ενεργητικό μπορεί να αντιμετωπίσει και τις περιόδους της οικονομικής επιβράδυνσης και τις περιόδους που ορισμένες αγορές στις οποίες δεν θα πηγαίνουν τόσο καλά, όπως είναι η περίπτωση της κεφαλαιαγοράς.

Ως προς το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, δεν υπάρχει τίποτε που να μην έχει συχνά υπογραμμιστεί, τον τελευταίο καιρό. Η πρόσβαση και επέκταση σε άλλες αγορές, είναι θέμα καθοριστικό, γιατί πράγματι ο εσωτερικός ανταγωνισμός σε μια μικρή εσωτερική αγορά δεν έχει πλέον ιδιαίτερη σημασία. Συμφωνώ με τον κ. Κύρκο, ότι πρέπει να επιδιώξουμε μερίδια σε άλλες αγορές. Στη γειτονιά μας κατ' αρχήν, στις κοντινές μας χώρες αλλά και σε άλλες χώρες. Να κοιτάμε πιο μακριά.

Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΑΚΗΣ: Εκτιμώ ότι πλέον είμαστε ήδη σε μια διελκυστίνδα μεταξύ μεριδίου αγοράς από τη μια (με την οπτική της αγοράς όπως την περιέγραψαν και οι κύριοι προηγουμένως δηλαδή όχι μόνο της ελληνικής) και του return of risk adjusted capital, της κερδοφορίας απλούστερα από την άλλη. Αυτά πρέπει να παρακολουθούνται συνεχώς, γιατί πολλές φορές τίθεται το θέμα, τι θέλουμε μερίδιο αγοράς ή κερδοφορία, returns. Ρωτήστε τους μετόχους τι θέλουν.

Είμαστε σε εποχή που χρειάζεται νευροχειρουργική και όχι μάχες στρατιών. Πρέπει να υπάρχει ευελιξία και καθημερινή παρακολούθηση της σχέσης κέρδους και κινδύνου. Για το λόγο αυτό έχουμε επιλέξει, στην Alpha Bank, ένα μοντέλο MIS που επιτρέπει μετρήσιμες κερδοφορίας ανά επιχειρηματική μονάδα και προϊόν. Επιπλέον, δεν είναι τυχαίο ότι στην Alpha Bank και η Διεύθυνση Διαχείρισης κινδύνων και η Διεύθυνση του

MIS εποπτεύονται από το ίδιο άτομο. Αυτό επιτρέπει να κοιτάς όχι μόνον τα κέρδη ή τους κινδύνους αλλά **ΚΑΙ** τα δύο μαζί και ταυτόχρονα. Και πράγματι παρακολουθούμε καθημερινώς και τα δύο παράλληλα, με σκοπό όχι να αποδείξουμε ότι σωστά τα έχουμε σχεδιάσει αλλά για να δούμε πού θα μπορούσαμε να βελτιώσουμε την τακτική ή και στρατηγική μας όποτε υπάρχει ανάγκη και μέσα στη διάρκεια του έτους αν χρειάζεται.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Να συμπληρώσω, συνεχίζοντας πάνω σ' αυτό που είπε, εύστοχα, ο κ. Σακελλαράκης. Το κίνητρο που δημιουργεί η "Βασιλεία-2" είναι, να ωθηθούν οι τράπεζες στην υιοθέτηση καλύτερων πρακτικών διαχείρισης κινδύνων. Το χρειαζόμαστε για να έχουμε μικρότερες, με δεδομένες τις δραστηριότητες, κεφαλαιακές απαιτήσεις. Είναι κάτι που θα βοηθήσει τις τράπεζες στο να επιτύχουν καλύτερη τιμολόγηση. Δηλαδή, χαμηλότερη τιμή προϊόντος με μικρότερη δέσμευση κεφαλαίου. Συνδυασμός που τις καθιστά πιο ανταγωνιστικές και συμβάλλει στην κερδοφορία τους. Αυτό ενισχύει, τελικώς, την αποδοτικότητα του κεφαλαίου κάτι που αντανακλάται στην τιμή της μετοχής. Αυτό που δεν πρέπει να μας διαφεύγει είναι ότι λειτουργούμε σε ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο και βάσει αυτού συγκρινόμαστε όλοι.

Ποιος είναι τώρα ο κίνδυνος; Λόγω της αρχιτεκτονικής του συστήματος οι ολιγότερο αποτελεσματικές μονάδες, κινδυνεύουν να βρεθούν σε υποδεέστερη θέση, με αποτέλεσμα να τίθεται υπό αμφισβήτηση η συνέχιση της λειτουργίας τους. Πρέπει λοιπόν να δώσουμε έμφαση στην αποτελεσματικότητα, δηλ. στη βελτίωση του MIS, στην καλύτερη παρακολούθηση και διαχείριση του κινδύνου. Να διαχωρίσουμε τα επιμέρους τμήματα παραγωγής, να τιμολογούμε κατά τρόπο ορθολογικό, να παρακολουθούμε και να διαθέτουμε έγκαιρη πληροφόρηση για να επεμβαίνουμε προληπτικά, ώστε να είμαστε πράγματι αποτελεσματικοί και να συμβάλουμε στην αύξηση της αποδοτικότητας του επενδεδυμένου κεφαλαίου.

